



پیش‌گفتار

بدون تردید، ازدواج بزرگ‌ترین و مهم‌ترین حادثه زندگی هر انسان است که موفقیت یا شکست در آن، برای هر یک از زوجین سرنوشت‌ساز خواهد بود. بنابراین، بر هر دختر و پسری لازم است که قبل از ازدواج درباره انتخاب همسر اطلاعات کافی کسب کنند؛ سپس اقدام نمایند. اما متأسفانه بیشتر پسران و دختران، بدون تجربه و کسب اطلاعات لازم، به چنین امر بسیار مهم و سرنوشت‌ساز اقدام می‌نمایند. درحالی‌که نه از شرایط و صفات نیک یک همسر خوب آگاهی دارند و نه راه کشف آن را می‌دانند. نه از نقاط ضعف و صفات بد همسر خبر دارند، نه راه کشف و اجتناب از آن‌ها را می‌دانند.

چه بسا صفتی را از شرایط بسیار مهم و ضروری می‌پندارند و برای نیل به آن جدیت می‌نمایند؛ در صورتی‌که آن صفت از مزایای ضروری یک همسر نیست یا اهمیت چندانی ندارد و چه بسا امر بسیار مهمی که باید جزء شرایط قرار گیرد در اثر غفلت، آن را جزء شرایط و مزایا محسوب نمی‌کنند و هنگامی خبردار می‌شوند که کار از کار گذشته و چاره‌ای ندارند و در اثر آن، اختلافات، کشمکش‌ها، ناسازگاری‌ها و بهانه‌جویی‌ها شروع می‌شود و بالاخره یا به طلاق منجر می‌شود یا ناچارند دندان بر جگر بگذارند و تا آخر عمر با تلخی و رنج و اندوه به زندگی ادامه دهند. در صورتی‌که اگر آگاهانه عمل می‌کردند، کمتر با شکست و تلخ‌گامی مواجه می‌شدند.

به علاوه بسیاری از اختلافات خانوادگی و حتی طلاق‌ها از حوادث مراسم نامزدی و تعیین مهر و عقد و عروسی و رفتار پسر و دختر، در دوران قبل از عروسی نشأت می‌گیرد و چه بسا در این زمان، کدورت‌هایی به وجود می‌آید که آثار سوء آن‌ها تا پایان عمر باقی خواهد ماند و به طلاق و جدایی منجر خواهد شد. در صورتی که اگر دختر و پسر، اطلاعات لازم را داشتند به چنین سرنوشتی گرفتار نمی‌شدند.

بنابراین، انتخاب همسر کار مهم و سرنوشت‌سازی است که نیاز به اطلاعات کافی دارد و نمی‌توان و نباید آن را سهل و آسان پنداشت و نسبت به آن غفلت ورزید. کتاب حاضر بدین منظور تألیف شده است تا در انتخاب همسر و مراسم قبل از عروسی به جوانان کمک کند. معلوم است که والدین دختر و پسر هم که به سعادت فرزندان خویش می‌اندیشند، می‌توانند از این کتاب بهره‌گیرند. در تألیف کتاب از راهنمایی‌های ارزنده پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و ائمه اطهار عَلَيْهِمُ السَّلَام که در احادیث آمده استفاده شده است. به علاوه از بررسی زندگی جمع کثیری از خانواده‌ها که در ازدواج موفق بوده‌اند یا شکست خورده‌اند نیز بهره‌گرفته‌ایم. بررسی عوامل ناسازگاری‌ها، نزاع‌ها، کشمکش‌ها و طلاق‌ها در این باره کمک نموده است. نگارنده، به‌طور مستقیم با بسیاری از خانواده‌های موفق یا شکست‌خورده در تماس بوده است و مشکلات آنان و عوامل آن‌ها را بررسی کرده است و در تألیف کتاب از آن‌ها الهام گرفته است. همچنین متجاوز از دویست نفر پسر و دختر و زن و مرد نیز به وسیله نامه، ما را در جریان مشکلات خانوادگی خویش قرار داده‌اند و گاهی اظهار نظر هم نموده‌اند.

امیدوارم مطالعه این کتاب برای جوانان و والدین آن‌ها سودمند باشد و وسیله موفقیت و سعادت و آسایش خانوادگی آن‌ها را فراهم سازد.

خردادماه ۱۳۶۷

قم - ابراهیم امینی

ازدواج ❁

ازدواج یک سنت دیرینه اجتماعی است که از زمان‌های بسیار قدیم، بلکه از آغاز زندگی بشر مرسوم بوده است. پیمانی است مقدس که در بین تمام اقوام و ملل، مذهبی و غیر مذهبی و در تمام اعصار و امکانه وجود داشته و دارد. در این پیمان مقدس، زوجین یعنی زن و مرد زندگی مشترکی را تأسیس می‌کنند و پیمان می‌بندند که در کنار هم باشند و یار و غمخوار یکدیگر باشند. ازدواج برای انسان‌ها یک نیاز طبیعی است که از آفرینش ویژه آن‌ها سرچشمه می‌گیرد. همان‌طور که انسان به آب و غذا نیاز دارد، در سنین مخصوصی به ازدواج هم نیاز پیدا می‌کند. چه دختر و چه پسر در سنین بلوغ احساس می‌کنند که جنس مخالف را دوست دارند و خواستار وصال هم‌دیگر هستند.

ازدواج یک خواسته طبیعی است که همه جوامع بشری و ادیان آسمانی بر آن صحه نهاده‌اند. به خصوص دین اسلام پیروان خود را به ازدواج دعوت می‌کند و از عزوبت برحذر می‌دارد. ازدواج نه تنها منفور نیست، بلکه از دیدگاه اسلام امری مستحب و در بعضی مواقع امری واجب است و اگر با قصد قربت انجام بگیرد عبادت نیز محسوب می‌شود. پیامبر گرامی اسلام ﷺ و ائمه اطهار عليهم السلام درباره ازدواج تأکید و سفارش فراوان کرده‌اند. از باب نمونه:

- ❖ رسول خدا ﷺ فرمود: «هیچ بنایی در اسلام بنیانگذاری نشده که نزد خدا محبوب‌تر از ازدواج باشد.»^۱
- ❖ امیرالمؤمنین علیؑ فرمود که تزویج کنید؛ زیرا رسول خدا ﷺ فرمود: «هرکس که دوست دارد از سنت من پیروی کند به درستی که سنت من تزویج است.»^۲
- ❖ حضرت صادق علیؑ فرمود: «دو رکعت نمازی که انسان متأهل می‌خواند، ثوابش بیشتر از هفتاد رکعتی است که انسان مجرد می‌خواند.»^۳
- ❖ پیامبر اکرم ﷺ فرمود: «دو رکعت نمازی که متأهل می‌خواند، افضل است از اینکه مرد غیر متأهل شب‌ها نماز بخواند و روزها روزه بگیرد.»^۴
- ❖ رسول خدا ﷺ فرمود: «بدترین مردگان شما کسانی هستند که بدون ازدواج بمیرند.»^۵
- ❖ رسول اکرم ﷺ فرمود: «بیشتر اهل جهنم افراد غیر متأهل هستند.»^۶
- ❖ علاقه به زن و تشکیل خانواده نه تنها مذموم نیست، بلکه به نظر اسلام از علائیم ایمان به شمار رفته است.
- ❖ حضرت صادق علیؑ فرمود: «از اخلاق پیامبران محبت به زن‌هاست.»^۷

۱. قال رسول الله ﷺ: «ما بنى بناء في الاسلام احب الى الله من التزويج»، وسائل، ج ۱۴، ص ۳.

۲. قال امير المؤمنين عليؑ: «تزوجوا» فان رسول الله ﷺ قال: «من احب ان يتبع سنتي فان سنتي التزويج»، وسائل، ج ۱۴، ص ۶.

۳. قال ابو عبد الله ﷺ: «ركعتان يصليهما المتزوج افضل من سبعين ركعة يصليهما عزب»، وسائل، ج ۱۴، ص ۶.

۴. قال النبي ﷺ: «ركعتان يصليهما متزوج افضل من رجل عزب يقوم ليله ويصوم نهاره»، وسائل، ج ۱۴، ص ۷.

۵. قال رسول الله ﷺ: «ذال موتا كبر العزاب»، وسائل، ج ۱۴، ص ۷.

۶. قال رسول الله ﷺ: «كثر اهل النار العزاب»، وسائل، ج ۱۴، ص ۸.

۷. قال ابو عبد الله ﷺ: «من اخلاق الانبياء حب النساء»، وسائل، ج ۱۴، ص ۹.

❁ امام صادق علیه السلام فرمود: «گمان نکنم کسی به ایمانش افزوده شود، جز اینکه محبتش به زن‌ها زیاده خواهد شد.»^۱

❁ رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «روشنی چشم من در نماز و لذت در زنان است.»^۲

❁ حضرت صادق علیه السلام فرمود: «بیشتر خوبی‌ها در زنان است.»^۳

ممکن است بعضی خوانندگان از این قبیل احادیث تعجب کنند و پیش خود بگویند: پیامبران و ائمه معصومین برتر از آن هستند که زن را دوست بدارند و به او اظهار علاقه نمایند. لیکن باید به این نکته توجه داشته باشند که پیامبران و ائمه معصومین مانند سایر انسان‌ها بشر هستند و از لذایذ جسمانی مانند خوردن و آشامیدن و نکاح لذت می‌برند. آن‌ها تارک دنیا نیستند؛ لیکن فریفته آن‌ها نمی‌شوند و آن‌ها را هدف زندگی نمی‌دانند، بلکه هدف عالی‌تری را تعقیب می‌نمایند. آن بندگان خاص الهی، حتی خوردن و آشامیدن و نکاح را نیز در طریق عبودیت و برای اطاعت از اوامر الهی قرار می‌دهند. پیامبران، بشر هستند و مانند سایر انسان‌ها زندگی می‌کنند و از لذایذ و نعمت‌های خدا بهره می‌گیرند؛ ولی از طریق وحی با خدا ارتباط دارند و از لحاظ معصوم بودن از ارتکاب خطا و گناه به دور هستند و همین است امتیاز آن‌ها بر سایرین.

❁ فواید ازدواج

ازدواج و تشکیلی کانون زندگی مشترک خانوادگی یکی از بهترین و مهم‌ترین رسوم اجتماعی انسان‌هاست که از فطرت و آفرینش ویژه آن‌ها مایه می‌گیرد. سنتی است بسیار مقدس و مفید که انسان‌ها در طول تاریخ این سنت را

۱. قال ابو عبد الله علیه السلام: «ما اظن رجلاً یزاد فی الایمان الا ازاد حباً للنساء»، وسائل، ج ۱۴، ص ۹.

۲. قال ابو عبد الله علیه السلام: «جعل فرقة عینی فی الصلاة ولذتی فی النساء»، وسائل، ج ۱۴، ص ۱۰.

۳. قال ابو عبد الله علیه السلام: «اکثر الخیر فی النساء»، وسائل، ج ۱۴، ص ۱۱.

پسندیده‌اند. ازدواج از ضروریات زندگی انسانی به شمار می‌رود و ترک آن یک امر غیرمتعارف و خروج از سنت اجتماعی محسوب می‌شود. ازدواج اگر با اندیشه و برطبق معیارهای صحیح انجام بگیرد، فواید و منافع مهمی را در بر دارد که به پاره‌ای از آن‌ها اشاره می‌شود:

۱. کسب استقلال

دختر و پسر، قبل از ازدواج، جزء خانواده پدر و مادر و تابع آن‌ها محسوب می‌شوند، بالطبع، خواهان استقلال هستند؛ اما از این حق مشروع محروم هستند. اکثر مواقع، محصول کسب و کارشان صرف خانواده می‌شود که خود نیز از آن ارتزاق می‌نمایند. در تصمیم‌گیری‌ها استقلال ندارند و ناچارند از قوانین و ضوابطی که به وسیله پدر و مادر بر خانواده حاکمیت دارد، پیروی نمایند. لیکن از طریق ازدواج، زندگی دختر و پسر دگرگون می‌شود و شکل جدیدی به خود می‌گیرد و استقلال می‌یابد. در این زندگی نوین، دختر و پسر، زن و شوهر می‌شوند و یک واحد کوچک اجتماعی را تشکیل می‌دهند. مسئولیت می‌پذیرند و به استقلال می‌رسند. زندگی آن‌ها هدف دار می‌شود و محصول کسب و کار و جدیتشان به واحد خانواده نوبنیاد تعلق دارد. مسئولیت اداره خانواده جدید را بر عهده می‌گیرند و خود تصمیم‌گیرنده می‌شوند و بدین وسیله، زندگی جدید اجتماعی را آغاز می‌کنند.

۲. انس و آرامش

یکی از خصایص و نیازهای طبیعی انسان، انس و مودت و الفت است. تنها زندگی کردن، بسیار دشوار و دردناک است. انسان، به انسان دیگری نیاز دارد که امین و درستکار و غمخوار و مهربان و رازنگهدار باشد تا با او انس بگیرد و درد دل کند و رازهایش را در میان بگذارد و از تسلیت‌ها و دلجویی‌ها و غمخواری‌هایش بهره‌مند شود و بدین وسیله، آسودگی و آرامش خاطر پیدا

کند. به دوست مخلص و مطمئنی نیاز دارد که مودت‌های خالصانه‌اش را نثار او کند و او هم از ایثار محبت نسبت به او دریغ نرورد.

بهترین فردی که می‌تواند این نیاز طبیعی را تأمین کند همسر است، چه زن باشد و چه شوهر. همه محبت‌ها و دوستی‌ها موقت و محدود هستند، جز دوستی و محبت بین زن و شوهر که دائم و غیر محدود است؛ چون یک واحد را تشکیل می‌دهند و هدف مشترک دارند و بیش از هر فرد دیگری به یکدیگر نیازمند هستند. آسودگی و آرامشی که در اثر ازدواج حاصل می‌شود آن قدر مهم است که خداوند متعال آن را به‌عنوان یکی از آیات بزرگ خویش معرفی کرده است و می‌فرماید: «یکی از آیات الهی این است که برای شما از جنس خودتان جفتی را بیافرید تا با او انس بگیرید و آرامش بیابید و در بین شما دوستی و مهربانی قرار داد و در این امر برای افرادی که اهل تفکر باشند آیات و نشانه‌هایی وجود دارد»^۱.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود در این آیه آسودگی و آرامش نفس، به‌عنوان بزرگ‌ترین نتیجه ازدواج معرفی شده است و به‌راستی هم چنین است. درست است که در ازدواج منافع دیگری از جمله ارضای غریزه جنسی وجود دارد؛ لیکن بزرگ‌ترین و ارزنده‌ترین فایده، همان آرامش خاطر و آسودگی و دلگرمی است که برای زن و مرد در اثر ازدواج حاصل می‌شود. به همین جهت می‌توان گفت که بهترین نعمتی که نصیب یک انسان می‌شود، همسر شایسته است.

✽ حضرت رضا علیه السلام فرمود: «بندۀ خدا به فایده‌ای دست نمی‌یابد که بهتر از همسر شایسته باشد؛ همسری که وقتی او را می‌بیند شادمانش کند و در غیابش از نفس خودش و مال او نگهداری کند.»^۲

۱. «ومن آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً لتسکنوا الیها وجعل بینکم مودة ورحمة ان فی ذلک الآیات لقوم یتفکرون»، سوره روم، آیه ۲۱.

۲. عن ابی الحسن علی بن موسی الرضا علیه السلام قال: «ما افاد عبد فائدة خیراً من زوجة صالحة اذا رآها سرتة و اذا غاب عنها حفظته فی نفسها و مالها»، وسائل، ج ۱۴، ص ۲۲.

۳. حفظ عفت و مصونیت از گناه

غریزه جنسی که یکی از نیرومندترین غرایز انسانی است در اثر ازدواج در مسیر طبیعی خود قرار می‌گیرد و از انحراف و گناه مصونیت پیدا می‌کند. غریزه جنسی که در وجود هر انسانی نهفته است، غریزه بسیار نیرومندی است که اگر درست هدایت شود و در مسیر واقعی و طبیعی قرار بگیرد، نه تنها زیان ندارد، بلکه فواید فراوانی هم بر آن مترتب می‌شود و اگر وسیله مشروع برایش فراهم نشود، ممکن است انسان را از مسیر طبیعی خارج کند و به گناه و انحراف آلوده کند؛ بنابراین تنها وسیله طبیعی و مشروع ارضای این غریزه، ازدواج و تشکیل خانواده است. در صورتی که انسان ازدواج کرده باشد و وسیله مشروع ارضای غریزه جنسی را در اختیار داشته باشد، بعد از آن می‌تواند با نیروی ایمان، یعتف خویش را نگه دارد و دامنش را از زنا، لواط، استمنا و نگاه کردن به نامحرم محفوظ بدارد. اما برای کسی که ازدواج نکرده باشد، تسلط بر نفس و کنترل غریزه جنسی بسیار دشوار است. بنابراین، می‌توان ازدواج رای به عنوان یک عامل مهم حفظ دین معرفی کرد. در احادیث به این مطلب اشاره شده است.

❁ رسول خدا ﷺ فرمود: «هرکس که ازدواج کرد نصف دینش را حفظ کرده است.»^۱ همچنین پیامبر گرامی اسلام فرمود: «هرکس که می‌خواهد پاک و پاکیزه خدا را ملاقات نماید باید ازدواج کند.»^۲

❁ رسول خدا ﷺ فرمود: «ای گروه جوانان هریک از شما که می‌تواند ازدواج کند، در این باره اقدام نماید؛ زیرا به وسیله ازدواج می‌توان چشم و دامن را از گناه بازداشت و هرکس که توانایی ازدواج را ندارد روزه بگیرد؛ زیرا روزه از شهوت می‌کاهد.»^۳

۱. قال رسول الله ﷺ: «من تزوج احرز نصف دينه»، وسائل، ج ۱۴، ص ۵.

۲. قال رسول الله ﷺ: «من احب ان يلقي الله طاهراً مطهراً فليلقه بزوجة»، وسائل، ج ۱۴، ص ۶.

۳. قال النبي ﷺ: «يا معشر الشباب من استطاع منكم الباه فليتزوج فانه اغض للمسجر و احسن للفرج و من لم يستطع فليصم فان الصوم له وجاء». مستدرک، ج ۲، ص ۵۳۱.

✽ رسول خدا ﷺ فرمود: «هرکس که در آغاز جوانی ازدواج کند شیطانی که مأمور اوست فریاد می‌زند: واویلا! دو ثلث دینش را از دستبرد من حفظ کرد و بیش از این بر عهده‌اش نیست که در ثلث دیگر نیز تقوا را رعایت کند.»^۱

۴. آرامش و تعادل اعصاب

دانشمندان نوشته‌اند که ارضای صحیح و به موقع غریزه جنسی و ترشح معتدل بیضه‌ها برای سلامت جسم و جان آدمی ضرورت دارد و ترک آن باعث پاره‌ای از بیماری‌های روانی و گاهی جسمانی می‌شود. اگر غریزه جنسی به موقع و از طریق طبیعی و صحیح ارضا نشود، ممکن است امراضی از قبیل، ضعف اعصاب، اضطراب، افسردگی، یأس، دلمردگی، دلهره، پزهردگی، تشنج، تندخویی، بدبینی، گوشه‌گیری و گاهی زخم معده و سوء هاضمه و سردرد را به همراه داشته باشد. راه طبیعی و مشروع ارضای غریزه جنسی ازدواج است و راه‌های دیگر غیر طبیعی هستند و انحراف و گناه محسوب می‌شوند و آثار شوم و خطرناکی را به دنبال خواهند داشت. بنابراین، هرکس که به سلامت جسم و جان خویش علاقه دارد باید در اولین فرصت ازدواج کند.

۵. تولید و تکثیر نسل

یکی از ثمرات بزرگ ازدواج، وجود فرزند و تولید و بقای نسل آدمی است. تولید و تکثیر نسل را نباید کوچک و بی‌اهمیت شمرد؛ زیرا هدف آفرینش جهان، وجود انسان و پرورش و تکامل او است. تولید و پرورش انسان‌های خداپرست و موحد و نیکوکار و صالح، مطلوب خدای جهان‌آفرین است. از دیدگاه اسلام وجود فرزند صالح، برای پدر و

۱. قال النبی ﷺ: «ما من شاب تزوج في حادثة سنة الاعمى شيطانه، يقول: يا ويلاد! عصر هذامتی ثلثی دینه فلیتق الله فی الثلث الباقی»، مستدرک، ج ۲، ص ۵۳۰.

مادر یک عمل صالح محسوب می‌شود که در سعادت دنیا و آخرت آن‌ها مؤثر خواهد بود. وجود فرزند، پدر و مادر را دلگرم و هدفدار می‌کند و به زندگی صفا و حرکت و رونق می‌دهد. همچنین وجود فرزند یکی از ثمرات ازدواج است و به همین جهت تولید و تکثیر نسل در احادیث به عنوان یکی از اهداف ازدواج یاد شده است.

✽ رسول خدا ﷺ فرمود: «تزویح کنید تا صاحب فرزند شوید و بر تعداد شما افزوده شود؛ زیرا من در قیامت با امت‌های دیگری به وسیله کثرت شما مباحثات می‌کنم. حتی به وسیله فرزندی که ساقط شده است.»^۱

✽ همچنین پیامبر اکرم ﷺ فرمود: «چه اشکالی دارد که مؤمن برای خودش همسری اختیاری کند، شاید خدا فرزندی به او عطا کند که با گفتن کلمه لا اله الا الله زمین را سنگین نماید.»^۲

۶. تعاون در اطاعت و نیل به ثواب

ازدواج از دیدگاه اسلام امری است مقدس و ارزشمند و در صورتی که با قصد قربت انجام بگیرد عبادت محسوب می‌شود و پاداش اخروی دارد. به علاوه، اگر یک انسان مؤمن، به همسر مؤمن و موافقی داشته باشد، می‌تواند در طریق انجام وظیفه، از تشویق‌ها، ترغیب‌ها، رهنمودها و کمک‌های همسرش بهره‌مند شود و در راه عبادت و انجام عمل صالح و سیر و سلوک *إلی الله* از تعاون و همکاری‌های او استمداد جوید. بنابراین، همسر مؤمن و شایسته، یکی از بزرگ‌ترین نعمت‌های الهی است که برای دنیا و آخرت انسان سودمند خواهد بود.

۱. قال النبی ﷺ: «تناكحوا تكثر و فانی اباهی بکرم الامم یوم القیامة و لولو بالسقط»، بحار، ج ۱۰۳، ص ۲۲۰.

۲. قال رسول الله ﷺ: «ما یمنع المؤمن ان یتخذ اهلاً لعل الله یرزقه تنقل نسمة الارض بلا اله الا الله»، وسائل، ج ۱۴، ص ۰۳.

ابوذر غفاری به رسول خدا عرض کرد که آیا ممکن است ما از نزدیکی با همسرانمان لذت ببریم و درعین حال پاداش اخروی هم داشته باشیم؟! حضرت فرمود: «اگر همین عمل را به صورت غیرمشروع انجام می دادی، آیا گناهکار نبودی؟» عرض کرد: «آری، گناهکار بودم.» حضرت فرمود: «پس اگر از طریق مشروع باشد اجر و پاداش خواهی داشت.»^۱

رسول خدا ﷺ فرمود: «یکی از عوامل سعادت انسان همسر شایسته است.»^۲

۷. سلامت و امنیت اجتماعی

ازدواج و تأسیس کانون خانوادگی برای سلامت و امنیت و سعادت اجتماع نیز سودمند و ضروری است. اگر بنیاد خانواده‌ها مستحکم باشد و جوان‌ها به موقع ازدواج کنند و به کانون گرم خانواده دلبسته باشند، به طور محسوس از فسادها، ولگردی‌ها، بی بندوباری‌ها، طغیان‌ها، قتل و سرقت‌ها، جنایت‌ها، ناامنی‌ها، تجاوزها، انحراف‌ها، اعتیادها و خودکشی‌ها کاسته خواهد شد؛ زیرا همان‌طور که آمار نشان می‌دهد، بیشتر این امور از افرادی سر می‌زند که از وجود کانون گرم خانوادگی محروم هستند.

❁ زمان ازدواج

طبیعت و آفرینش ویژه انسان، سن ازدواج را تعیین کرده است و آن، سن بلوغ است. چون پسر در سن شانزده سالگی و دختر در سن ده سالگی به سن بلوغ می‌رسند، شرعاً می‌توانند ازدواج کنند. بهتر است ازدواج را تا سنین هفده یا هجده سالگی در پسر و چهارده یا پانزده سالگی در دختر به تأخیر بیندازند؛

۱. عن ابی ذرأنه قال قال رسول الله ﷺ فی مباحضة الرجل اهله: «أئذ یارسول الله! ونوجر؟ قال: رأیت لو وضعتہ فی حرام أکنت تأثم؟ قال: نعم. قال: فکذالک توجر فی وضعک فی الحلال»، مستدرک، ج ۲، ص ۵۳۱.

۲. قال رسول الله ﷺ: «من سعادة المرء الزوجة الصالحة»، وسائل، ج ۱۴، ص ۲۳.

زیرا پسر و دختر در اوایل بلوغ به رشد و تعقل کافی نرسیده‌اند و ممکن است ازدواج در این سنین مشکلاتی را به همراه داشته باشد. به علاوه، در دو یا سه سال اول بلوغ غریزه جنسی کاملاً بیدار نشده و چندان فشاری بر نوجوان وارد نمی‌کند و تحمل آن، چندان برایش دشوار نخواهد بود. بنابراین می‌توان گفت که مناسب‌ترین سنین برای ازدواج، در پسران هفده یا هجده سالگی و برای دختران چهارده یا پانزده سالگی است. تأخیر ازدواج از سنین مذکور صلاح نیست و ممکن است عوارض سوء جسمانی یا روانی یا اجتماعی را به همراه داشته باشد، در این سنین غریزه جنسی کاملاً بیدار شده، با تمام قدرت تحریک می‌شود و جوان را تحت فشار قرار می‌دهد و جز ارضای مشروع چاره‌ای نیست. نیاز جنسی مانند نیاز به آب و غذاست. مگر به یک انسان گرسنه یا تشنه می‌توان گفت که از خوردن آب و غذا خودداری کن؟ مگر کار دیگری حتی ورزش و تفریح و بازی می‌تواند انسان گرسنه و تشنه را از فکر غذا و آب منصرف کند؟ نیاز جنسی هم مانند گرسنگی و تشنگی، بلکه به مراتب شدیدتر و نیرومندتر از آن‌هاستی و اگر از طریق مشروع ارضا نشود، ممکن است جوان را به سوی انحراف و گناه بکشد و مهار کردن آن بسیار دشوار است. همچنین از عواقب سوء دنیوی و اخروی انحرافات جنسی نباید غفلت کرد. برفرض اینکه جوان می‌تواند با نیروی ایمان و عفت و حیا، غریزه نیرومند جنسی را مهار کند و دامن خود را به گناه آلوده نکند؛ پس با عواقب سوء روانی و جسمانی آن باید چه کرد؟ بنابراین، در سنین مُعین، جز ازدواج چاره‌ای نیست و باید هرچه زودتر ازدواج کرد.

❁ موانع ازدواج

بدیهی است که هر جوانی به ازدواج و تشکیل خانواده علاقه دارد و غریزه جنسی، او را در اقدام به آن دعوت می‌کند و باید هرچه زودتر خواسته طبیعت را اجابت کند و کانون خانواده را برقرار کند. لیکن در خارج چنین

روشنفکر از همسرشان انتظار دارند با جهیزیۀ بسیار کامل وارد خانه شود و اگر کوچک‌ترین نقصی را در جهاز مشاهده کنند، با زخم زبان و ایراد و بهانه‌جویی، زندگی را بر او تلخ می‌کنند و با اندک بهانه‌ای به اذیت و آزار او می‌پردازند و دم از طلاق و جدایی می‌زنند. چه بسا که زن بیچاره را با چند بچه بدون مخارج می‌گذارند و دنبال عیاشی و خوشگذرانی می‌روند. تعداد این مردهای بی‌وجدان و بی‌عاطفه هم چندان کم نیست، اگر شک دارید به دادگاه‌های خانواده مراجعه کنید که نمونه‌ای است از مشکلات و مسائلی که دری جامعه وجود دارد. البته اعتراف می‌کنم که به وسیله مهر تنها هم نمی‌توان مشکل ظلم و تعدی و بی‌انصافی بعضی مردها را حل کرد؛ بلکه در این جهت نیاز داریم به تقویت بنیاد دینی و اخلاقی مردم و اجرای کامل قوانین دادگاه‌های خانواده. در شرایط کنونی چاره چیست؟ یک دختر خام و بی‌تجربه با چه تضمینی خودش را در اختیار جوانی قرار دهد که میزان تعهدات دینی و اخلاقی او روشن نیست، آیا درست است که با یک دسته گل یا یک شاخه نبات ازدواج کند؟ آیا تعیین مهر متوسط و معتدل نزدیک‌تر به احتیاط نیست؟

عقیده من این است که افراط و تفریط در مهر هر دو خطاست. مهر زیاد موجب تقلیل در ازدواج و کینه و عداوت مردها می‌شود و مهر بسیار کم باعث بی‌ارزش شدن زن‌ها و سوءاستفاده بعضی مردها می‌شود. بهترین راه، رعایت اعتدال و شرایط اقتصادی و اجتماعی خانواده‌ها می‌باشد. برای مرد صلاح نیست که در تقلیل مهر زیاد اصرار کند؛ زیرا باعث رنجش و سلب اعتماد زن می‌شود و برای زن هم صلاح نیست که در ازدیاد مهر اصرار نماید؛ زیرا موجب بدبینی و ایجاد عقده و عداوت خواهد شد.

مهر السنه

مهر حضرت زهرا علیها السلام ی یک زره بود که به دستور پیامبر و اجازه زهرا به